

**ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΓΙΑ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥ ΚΑΛΗΣ ΓΝΩΣΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ**

Μάθημα: ΕΛΛΗΝΙΚΑ
Ημερομηνία: 12 Μαρτίου 2011
Διάρκεια εξέτασης: 2 ώρες και 15 λεπτά.

**ΤΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4) ΣΕΛΙΔΕΣ
ΟΛΕΣ ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΝΑ ΔΟΘΟΥΝ ΣΤΟ ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ**

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΕΚΘΕΣΗ

(Μονάδες 50)

Να αναπτύξετε ΕΝΑ από τα πιο κάτω θέματα (450 - 500 λέξεις).

1. Στις μέρες μας ο φανατισμός κυριαρχεί στις περισσότερες εκδηλώσεις της ζωής. Έχει μάλιστα επηρεάσει τη σκέψη και τη συμπεριφορά ενός μεγάλου μέρους της νεολαίας.
Να διερευνήσετε τα αίτια του φαινομένου και να προτείνετε τρόπους για τον περιορισμό του προβλήματος.
2. Μία από τις βασικότερες προϋποθέσεις για την πρόοδο της κοινωνίας είναι η αξιοκρατία.
Να παρουσιάσετε τις ωφέλειες που αποφέρει αυτή στο άτομο και στην κοινωνία.
3. Η κλωνοποίηση αποτελεί ένα από τα τελευταία «επιτεύγματα» της επιστήμης το οποίο συζητείται έντονα.
Να γράψετε τις απόψεις σας διατυπώνοντας επιχειρήματα υπέρ της εφαρμογής της και επιχειρήματα εναντίον της.

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

(Μονάδες 30)

Να διαβάσετε με προσοχή το πιο κάτω κείμενο και να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Στη δεκαετία του '60 οι ανθρωπιστικές σπουδές είχαν δεσπόζουσα θέση στο πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, ενώ σήμερα όλο και περισσότερο **φθίνουν** όπως και σε άλλα πανεπιστήμια της Ευρώπης με μεγάλη παράδοση και – το σπουδαιότερο - έχουν πάψει σχεδόν να διδάσκονται στα ευρωπαϊκά σχολεία (γυμνάσια – λύκεια). Αυτή η πραγματικότητα πρέπει να μας προβληματίσει ιδιαίτερα στην Ελλάδα, της οποίας ο πολιτισμός έχει άμεση σχέση με τις ανθρωπιστικές σπουδές ανά τον κόσμο και, κατ' επέκταση, με το πόσο και πώς γνωρίζουν σήμερα οι ξένοι την Ελλάδα ως χώρα που έθεσε τη σφραγίδα της στον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Κάθε πολιτισμός είναι ένα σύνολο αρχών και αξιών που ένας λαός υιοθετεί, καλλιεργεί και παραδίδει από γενιά σε γενιά. Σ' αυτόν τον τόπο πιστέψαμε, καλλιεργήσαμε και προβάλαμε μια δέσμη αρχών και αξιών που είχαν επίκεντρο τον άνθρωπο. Τέτοιες αξίες ήταν κυρίως η ελευθερία, η δημοκρατία, η πολιτική και κοινωνική ευθύνη, η αξιοπρέπεια, η δημιουργία

θεσμών, ο διάλογος, η καλλιέργεια των γραμμάτων και των τεχνών, η αναζήτηση της αλήθειας για την ουσία της ζωής, του κόσμου, της ψυχής και του πνεύματος σε σχέση πάντα με τον άνθρωπο, η δικαιοσύνη, η αισθητική, η επιδίωξη απόκτησης μιας σφαιρικής γνώσης ως προϋπόθεσης σοφίας, η σημασία της γλώσσας σε ποικίλα επίπεδα (ρητορική, πολιτικός λόγος, δημόσιος λόγος), ο μορφωτικός ρόλος του θεάτρου κ.ά.

Την περίοδο της Αναγέννησης στην Ευρώπη οι αξίες του ελληνικού και του ρωμαϊκού πολιτισμού ανακαλύπτονται και αναδεικνύονται σε πρότυπο διάπλασης του ανθρώπου. Οι ανθρωπιστικές σπουδές αναγνωρίζονται ως ιδανικό πρότυπο παιδείας και καθιερώνεται συστηματικά η αναστροφή με τα μεγάλα κείμενα της ελληνικής και της ρωμαϊκής αρχαιότητας. Τότε είναι που μερικές χιλιάδες έννοιες της ελληνικής ιδίως σκέψης, δηλούμενες με ελληνικές λέξεις, περνούν στις ευρωπαϊκές γλώσσες, επηρεάζουν και διαμορφώνουν την ευρωπαϊκή σκέψη, με τη δύναμη, την εμβάθυνση και τη δημιουργικότητα της **πρόσληψης** από μεγάλα πνεύματα της Αναγέννησης και των μετέπειτα χρόνων. Τότε είναι επίσης που στα πρώτα πανεπιστήμια της Ευρώπης κυριαρχούν οι ανθρωπιστικές σπουδές, για να αποτελέσουν παράδοση πανεπιστημιακών σπουδών και για τους επόμενους αιώνες. Με την πρόοδο των θετικών επιστημών και τη διεύρυνση των κλάδων των κοινωνικών επιστημών, τα πανεπιστήμια αρχίζουν σταδιακά να εισάγουν μια μεγαλύτερη ποικιλία σπουδών, αρχικά εν ονόματι της πολυμορφίας της γνώσης, με τάση όλο και μεγαλύτερης διαφοροποίησης και εξειδίκευσης στα νεότερα χρόνια. Σήμερα η σταδιακή **κυριαρχία** των εφαρμοσμένων ιδίως επιστημών – εις βάρος συχνά και της βασικής έρευνας στις θετικές επιστήμες – τείνει να θέσει εκποδών ιδίως τις ανθρωπιστικές σπουδές και να μειώσει δραστικά και τις θεωρητικές. Η ίδια νοοτροπία έχει εκδιώξει τις ανθρωπιστικές σπουδές και από τα σχολικά προγράμματα των ευρωπαϊκών χωρών με **εμφανείς** επιπτώσεις στην ποιότητα της γενικής παιδείας στην Ευρώπη, που παλιότερα συγκέντρωνε τον θαυμασμό και αποτελούσε σημείο αναφοράς.

Κατόπιν αυτών και επ' ευκαιρία των μεταρρυθμίσεων στα πανεπιστήμιά μας, είναι καιρός να αρχίσει μια ευρύτερη, **νηφάλια**, επιστημονική και επιστημολογική συζήτηση για το ποιος είναι ο χαρακτήρας και ο σκοπός των σπουδών στο πανεπιστήμιο. Πρόχειρες εκτιμήσεις και **αφελείς** τοποθετήσεις που βλέπουν τις πανεπιστημιακές σπουδές ως απλή επαγγελματική κατάρτιση είναι **στυγνά** χρησιμοθηρικές και εξ ολοκλήρου εσφαλμένες. **Τα πανεπιστήμια δεν είναι επαγγελματικές σχολές!** Η αντίληψη του «να πάρεις ένα πανεπιστημιακό χαρτί για να βρεις δουλειά» ακυρώνει την έννοια των πανεπιστημιακών σπουδών και της παιδείας γενικότερα. Είναι θεμιτό για κάποιους κλάδους να υπάρξει ένα κεντρικός σχεδιασμός για μια ορθολογική διάθεση των δημόσιων πόρων (λ.χ. πόσους γιατρούς χρειάζεται η χώρα τα επόμενα χρόνια), αλλά μόνη η επαγγελματική απασχόληση και αποκατάσταση ως κριτήριο θα οδηγούσε σε **υποβάθμιση** και σταδιακή κατάργηση πολλών πανεπιστημιακών κλάδων, με πρώτες τις ανθρωπιστικές σπουδές.

Η πρακτικίστικη, μηχανιστική, καθαρώς ωφελμιστική προσέγγιση δεν μπορεί να ρυθμίζει τέτοια μεγάλα θέματα. Η μόνη βάση συζητήσεως είναι τι ποιότητα πανεπιστημιακής εκπαίδευσης μπορούμε να εξασφαλίσουμε. Σ' αυτόν μάλιστα τον προβληματισμό η έννοια του «συνεχούς» της γνώσης υπαγορεύει πλέον τη διεπιστημονική προσέγγιση, μια σύνθεση των γνώσεων με κριτήριο τον άνθρωπο και με αποφυγή του απ-άνθρωπου κατακερματισμού της γνώσης. Η πρόοδος στις νευροεπιστήμες δείχνει πόσο σύνθετες είναι οι διαδικασίες της γνώσης σε σχέση με τη λειτουργία του εγκεφάλου και, από άλλο δρόμο, φθάνει σε συμπεράσματα που είχαν διαισθητικά συλλάβει και **εφαρμόσει** ήδη οι Έλληνες διανοητές, ιδίως στον χώρο της φιλοσοφίας και της επιστήμης, για τον ενιαίο χαρακτήρα της γνώσης.

Γ. Μπαμπινιώτης, Εφημερίδα Το Βήμα (διασκευή)

Ερωτήσεις:

1. Να γράψετε με δικά σας λόγια περίληψη του πιο πάνω κειμένου σε 100 - 120 λέξεις.
(μονάδες 10)
2. Ποια στάση τηρήθηκε την περίοδο της Αναγέννησης από την Ευρώπη απέναντι στον Ελληνικό πολιτισμό, σύμφωνα με το δοκίμιογράφο. Να εξηγήσετε σε 8-10 γραμμές.
(μονάδες 10)
3. «Τα πανεπιστήμια δεν είναι επαγγελματικές σχολές!»
α) Να αναπτύξετε την πιο πάνω θέση του συγγραφέα (8-10 γραμμές).
β) Ποια η δική σας άποψη;
(μονάδες 10)

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΓΛΩΣΣΑ**(Μονάδες 20)**

Οι λέξεις των ερωτήσεων 1 - 2 είναι παρμένες από το ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ. Μπορείτε όμως να τις χρησιμοποιήσετε με οποιαδήποτε σημασία, είτε κυριολεκτικά είτε μεταφορικά.

1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις:
α) φθίνουν   β) κυριαρχία   γ) νηφάλια   δ) αφελείς   ε) στυγνά   στ) υποβάθμιση
(μονάδες 6)
2. Να γράψετε α΄ και το β΄ συνθετικό των πιο κάτω λέξεων:
α) πρόσληψη(ς)   β) εμφανείς   γ) εφαρμόσει
(μονάδες 6)
3. Στα πιο κάτω ζεύγη προτάσεων μόνο η μία είναι σωστή. Να αντιγράψετε στο τετράδιό σας τη σωστή πρόταση (από κάθε ζευγάρι).
(α) Από ανέκαθεν διαφωνούσε μαζί του.
Ανέκαθεν διαφωνούσε μαζί του.
(β) Η εταιρεία αποφάσισε να εισαγάγει τα νέα προϊόντα.
Η εταιρεία αποφάσισε να εισάξει τα νέα προϊόντα.
(γ) Παρουσιάζονταν πάντοτε ανενημέρωτοι για τα γεγονότα.
Παρουσιάζονταν πάντοτε ανημέρωτοι για τα γεγονότα.
(δ) Από κανένα δεν ανέχονται οι αδικίες.
Κανένας δεν ανέχεται τις αδικίες.
(μονάδες 4)

4. Να γράψετε **μια λέξη** (ρήμα ή ουσιαστικό ή επίθετο) στη θέση των ακόλουθων προτάσεων ή φράσεων.
- α) Προστατεύει από τους κεραυνούς
  - β) Ο αρκούμενος σε λίγα
  - γ) Πεθαίνω από την πείνα
  - δ) Η προσφορά δώρου για την επίτευξη αθέμιτου σκοπού

(μονάδες 4)

*****

Copyright 2011 – Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση με οποιοδήποτε μέσο όλου ή μέρους του περιεχομένου χωρίς τη συγκατάθεση του εκδότη.